

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ДЕРЖАВНА ІНЖЕНЕРНА АКАДЕМІЯ**

МОВЧАНЮК ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 658.15

**УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ
ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ**

Спеціальність 8.03050801 «Фінанси і кредит (за спеціалізованими
програмами)»

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття кваліфікації
магістра з фінансів і кредиту

Запоріжжя – 2016

Магістерсько-кваліфікаційна робота є рукописом.

Робота виконана в Запорізькій державній інженерній академії (м. Запоріжжя) на кафедрі фінансів, банківської справи та страхування.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент

Хацер Максим Володимирович,

Запорізька державна інженерна академія

Рецензент: голова ПЦК «Економіка підприємства»

Запорізького електротехнічного коледжу ЗНТУ

Звірько Галина Петрівна

Захист відбудеться 13 січня 2016 р. о 9 годині на засіданні Екзаменаційної комісії у Запорізькій державній інженерній академії за адресою: 69000, м. Запоріжжя, пр. Леніна, 226.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні спостерігається відсутність ефективного управління фінансовим станом на рівні суб'єктів господарювання, що стає причиною виникнення низки проблем, пов'язаних з дефіцитом фінансових ресурсів, необхідністю постійного пошуку джерел фінансування, форм і методів раціонального використання обмежених фінансових ресурсів. Таким чином, існує об'єктивна необхідність в дослідженні питання визначення поняття «фінансовий стан підприємства» як об'єкта фінансового управління ним.

Фінансовий стан підприємства є найважливішою характеристикою його ділової активності і надійності. Він визначає конкурентоздатність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної діяльності, як самого підприємства, так і його партнерів.

Важко переоцінити роль грамотного управління фінансовим станом для сучасного підприємства будь-якої форми власності. Вміле розпорядження активами і пасивами, оперативне маневрування вільними ресурсами, своєчасне стягнення боргів є запорукою виживання підприємства в умовах ринкового господарювання.

Підсумовуючи все вищезазначене, можна відмітити, що питання управління фінансовим станом є одним з найбільш актуальних, як в рамках теоретичних розробок, так і у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Серед вчених, що досліджували у своїх працях управління фінансовим станом підприємств, можна зазначити таких, як А. Н. Асаул, Лютера Гьюлика, Фредеріка Тейлора, М. Д. Білик, І. О. Бланка, В. В. Буряковського, І. А. Василенко, Анрі Файоля, Ігоря Ансоффа, В. В. Ковальова, А. М. Поддєрьогіна, Г. В. Савицьку, Є. В. Ізмайлова, О. Шнайдер, А. Ф. Іонова, Ю. С. Цал-Цалко, А. Д. Шеремет, Т. А. Фролова, Б. Є. Грабовецького, М. І. Баканова та інших.

Однак, підсумовуючи оцінку теоретичних розробок у сфері управління

фінансовим станом суб'єктів господарювання, слід зазначити, що вони не враховують особливості господарювання підприємств різних галузей в різних ринкових умовах та не продукують рекомендації щодо удосконалення управління фінансовим станом на практиці.

Тому автор в своєму магістерському дослідженні зробить акцент на управлінні фінансовим станом конкретного підприємства (ПАТ «Запоріжтрансформатор») та розробці комплексу оптимізаційних заходів удосконалення управління фінансового стану цього підприємства в умовах ринкових відносин, що склалися в Україні, що і обумовлює актуальність роботи.

Мета й завдання дослідження. Метою роботи є удосконалення управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор» в сучасних ринкових умовах на базі аналізу, за рахунок розробки комплексу оптимізаційних заходів.

Для досягнення зазначеної мети сформульовано та вирішено такі завдання:

- досліджено теоретичні та методичні аспекти управління фінансовим станом підприємства;
- досліджено управління фінансовим станом на ПАТ «Запоріжтрансформатор»;
- запропоновано шляхи удосконалення управління фінансовим станом на ПАТ «Запоріжтрансформатор».

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процеси управління фінансовим станом на підприємствах електротехнічної галузі промисловості України.

Предметом дослідження є сукупність принципів та методів удосконалення управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор».

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження економічних явищ: аналіз і синтез – для проведення аналізу фінансового стану підприємства – бази дослідження;

індукція та дедукція – для дослідження ефективності управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор»; порівняння – для оцінки проблем та перспективи розвитку підприємств електротехнічної промисловості в Україні; спостереження – для надання організаційної характеристики ПАТ «ЗТР»; абстрагування – для дослідження ряду теоретичних аспектів управління фінансовим станом на підприємствах; аналогії – для дослідження проблем ПАТ «Запоріжтрансформатор» як підприємства електротехніки в Україні; системний аналіз – для удосконалення організаційного механізму управління фінансовим станом ПАТ «ЗТР»; структурний аналіз – для дослідження ряду аспектів фінансового стану ПАТ «Запоріжтрансформатор»; узагальнення – для прогнозування змін складових фінансового стану ПАТ «ЗТР».

Матеріалами для дослідження стали: спеціальна література з проблем теорії та практики управління фінансовим станом підприємства, нормативні документи, статистичні дані.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

- удосконалено:
- науково-методичний підхід до розробки механізму проведення процесу оптимізації структури капіталу, який, на відміну від існуючих підходів, інтегрований в систему управління капіталом на підприємстві, що досліджується;
- методичний підхід до удосконалення організаційного механізму управління фінансовим станом, який, на відміну від існуючих підходів, враховує кризовий розвиток підприємства – бази дослідження.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені в ході дослідження науково-практичні рекомендації можуть бути використані в діяльності ПАТ «Запоріжтрансформатор» та на інших підприємствах електротехнічної галузі промисловості України, що дозволить підвищити ефективність здійснення ними фінансово-господарської діяльності в умовах кризового розвитку економіки держави.

Особистий внесок здобувача. Всі наукові результати, які представлені в роботі і опубліковані в наукових працях, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені в доповіді на III Міжнародній науково-практичній конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика».

Публікації. Основні положення роботи опубліковано в матеріалах науково-практичної конференції.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні документи, навчально-методична література, наукові публікації в періодичних виданнях з питань управління фінансовим станом підприємств, а також фінансова звітність підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що результати дослідження можуть скласти основу для подальшого удосконалення управління фінансовим станом підприємств.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 131 сторінці. Робота містить 43 таблиці, 19 рисунків та додатки. Список використаних джерел налічує 76 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми магістерської роботи, визначено предмет та об'єкт дослідження, сформульовано мету та основні завдання, розкрито методи дослідження, наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів та публікації автора.

У першому розділі «Теоретичні та методичні аспекти управління фінансовим станом підприємства» визначено, що на сучасному етапі кризового розвитку вітчизняної економіки основною метою діяльності підприємства є не тільки отримання прибутку, а й створення

конкурентоспроможного бізнесу, здатного адекватно реагувати та задовольняти попит на ринку, а у деяких випадках, в умовах наявності та розвитку фінансової кризи на підприємстві – боротьба з проявами такої кризи та усунення збитковості фінансово-господарської діяльності. Разом з тим, будучи економічним суб'єктом реального сектора економіки, підприємство повинне мати гнучку систему управління власним фінансовим станом, яка забезпечить або ефективний, прибутковий розвиток, або ліквідацію кризових явищ та усунення збитковості.

Проведена оцінка підходів вітчизняних та закордонних вчених дозволила виявити суттєві дискусії навколо визначення термінів «управління» і «управління фінансовим станом підприємства».

Управління – це процес планування, організації, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації.

Управління фінансовим станом підприємства – це сукупність прийомів і методів впливу на об'єкт для досягнення певних результатів, спрямованих на збільшення фінансових ресурсів та забезпечення розвитку ефективного функціонування фінансової системи на всіх рівнях.

На окрему увагу заслуговує теоретична характеристика складових управління фінансовим станом підприємства, що розкрита у даному розділі з акцентом на організаційні аспекти побудови такого управління.

В рамках розділу була розглянута сучасна вітчизняна методика аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання з виокремленням дослідження дефініції термінів «фінансовий стан підприємства», «аналіз» та «аналіз фінансового стану підприємства», теоретичних аспектів аналізу фінансового стану підприємства і розкриттям складових методики. Методика аналізу фінансового стану підприємства повинна включати: горизонтальний та вертикальний аналіз активів, у тому числі аналіз ефективності використання основних засобів; горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів; аналіз ліквідності (аналіз ліквідності балансу, коефіцієнтний аналіз ліквідності); аналіз фінансової стійкості (трьохкомпонентна модель фінансової стійкості,

коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості); аналіз ділової активності («золоте правило економіки», коефіцієнтний аналіз ділової активності); аналіз рентабельності; горизонтальний та вертикальний аналіз «Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)».

Дослідження проблем та перспектив розвитку підприємств електротехнічної промисловості в Україні показало, що електротехнічна промисловість України є однією з провідних складових вітчизняної економіки, що переживає кризу, але має суттєві перспективи для розвитку.

Проблемами електротехнічної промисловості України на даний момент є: низький рівень конкурентоспроможності як підприємств, так і продукції; проблеми у маркетинговій діяльності; знос обладнання; відсутність інвестиційних коштів; дорога вартість залучення кредитних ресурсів; слабка інноваційна активність у фінансово-виробничій діяльності.

На особливу увагу заслуговує проблема інновацій, оскільки на фоні зростання світового ринку електротехнічної промисловості та освоєння нових ринків збуту, вітчизняні підприємства електротехніки повинні активізувати власну інноваційну активність.

Напрямами розвитку для вітчизняних підприємств електротехнічної промисловості повинні бути: пошук іноземних інвесторів або об'єднання з іноземними виробниками; підвищення інноваційної активності у фінансово-господарській діяльності; підвищення якості продукції та суттєва зміна асортименту; підвищення якості підготовки кадрів, особливо в управлінській та маркетинговій сферах.

У другому розділі «Дослідження управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор»» надано організаційно-економічну характеристику, досліджено активи, капітал, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність ПАТ «ЗТР», проаналізовано фінансові результати та оцінено ефективність управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор».

Організаційно-економічна характеристика показала, що ПАТ «ЗТР» є провідним підприємством вітчизняної електротехнічної промисловості, підприємство має лінійно-функціональну організаційну структуру управління. Відмічаємо розвиток фінансової кризи на ПАТ «Запоріжтрансформатор».

Аналіз активів ПАТ «ЗТР» показав, що активи підприємства за період дослідження зменшились на 144194 тис. грн., темп росту склав 96,17 %. Необоротні активи за три роки зросли на 639690 тис. грн., при темпі росту 136,77%. Питома вага у активах збільшилась на 19,50 % і всі роки була більше 40 %, що свідчить про «важку структуру активів». Оборотні активи за три роки зменшились на 762824 тис. грн., при темпі росту 61,97 %. ПАТ «ЗТР» потребує негайного удосконалення управління активами.

Аналіз пасивів ПАТ «ЗТР» показав, що пасиви підприємства зменшились. Власний капітал зменшився на 2764835 тис. грн. і склав на кінець 2014 року 1700450 тис. грн. Довгострокові зобов'язання і забезпечення коливались у період дослідження в межах 2 – 4 % розміру пасивів і не мали визначального впливу на фінансово-господарську діяльність ПАТ «Запоріжтрансформатор». Поточні зобов'язання і забезпечення суттєво зросли і на кінець 2014 року досягли розміру 5178241 тис. грн. або 142,95 % від розміру пасивів ПАТ «ЗТР».

Аналіз платоспроможності ПАТ «Запоріжтрансформатор» показав, що баланс підприємства весь період дослідження був не абсолютно ліквідним. Відмічаємо проблеми з управлінням ліквідністю у суб'єкта господарювання та «вимивання» оборотних активів. Дане твердження підтверджує і аналіз коефіцієнтів ліквідності ПАТ «ЗТР».

Аналіз фінансової стійкості ПАТ «ЗТР» показав, що в кінці 2012 року підприємство перебувало у нестійкому фінансовому положенні, а всі інші періоди дослідження суб'єкт господарювання перебував у кризовому фінансовому стані. Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ «Запоріжтрансформатор» показав проблеми майже зі всіма коефіцієнтами,

особливо на кінець 2014 року, оскільки розмір власного капіталу був від'ємним.

На підприємстві, що досліджується, у 2013 та 2014 роках «золоте правило економіки» не виконувалось за всіма параметрами. При цьому, у 2014 році підприємство мало чистий збиток, що вплинуло на нерівність. Таким чином, у ПАТ «ЗТР» весь період дослідження зменшувались масштаби його діяльності, обсяги реалізації зменшувались більшими темпами, ніж масштаби діяльності, і чистий прибуток знижувався більш швидкими темпами, ніж виручка від реалізації (у 2014 році підприємство не мало чистого прибутку).

ПАТ «Запоріжтрансформатор» має суттєві проблеми з управлінням діловою активністю, особливо з управлінням кредиторською заборгованістю.

ПАТ «ЗТР» має значні проблеми з управлінням фінансовими результатами, особливо необхідно відмітити зменшення доходів, низьку якість управління собівартістю та фінансовими витратами. Відмічаємо наявність на підприємстві кризи збуту та прибутковості.

Дослідження ефективності управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор» продемонструвало різке зниження ефективності внаслідок розвитку кризи збуту та прибутковості.

У третьому розділі «Удосконалення управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор»» запропоновані шляхи оптимізації структури капіталу та розглянута економічна доцільність впровадження запропонованих заходів на ПАТ «Запоріжтрансформатор», запропоновано удосконалення організаційного механізму управління фінансовим станом ПАТ «ЗТР», зроблена інтегральна оцінка рентабельності власного капіталу як індикатора управління фінансовим станом на підприємстві, що досліджується.

Для підвищення ефективності управління капіталом ПАТ «Запоріжтрансформатор» рекомендується розробити та реалізувати спеціальний організаційно-економічний механізм.

Організаційно-економічний механізм управління капіталом ПАТ «ЗТР» повинен включати систему взаємозалежних організаційно-економічних

елементів (принципів, методів управління, організаційних форм, норм і нормативів), а також спеціальних функцій управління, спрямованих на досягнення цілей, пов'язаних із забезпеченням постійного відтворення капіталу на основі встановлення оптимальних параметрів його обсягу і структури, ефективного використання та організації обороту.

На рисунку 1 наведемо алгоритм реалізації організаційно-економічного механізму управління капіталом підприємства, що досліджується.

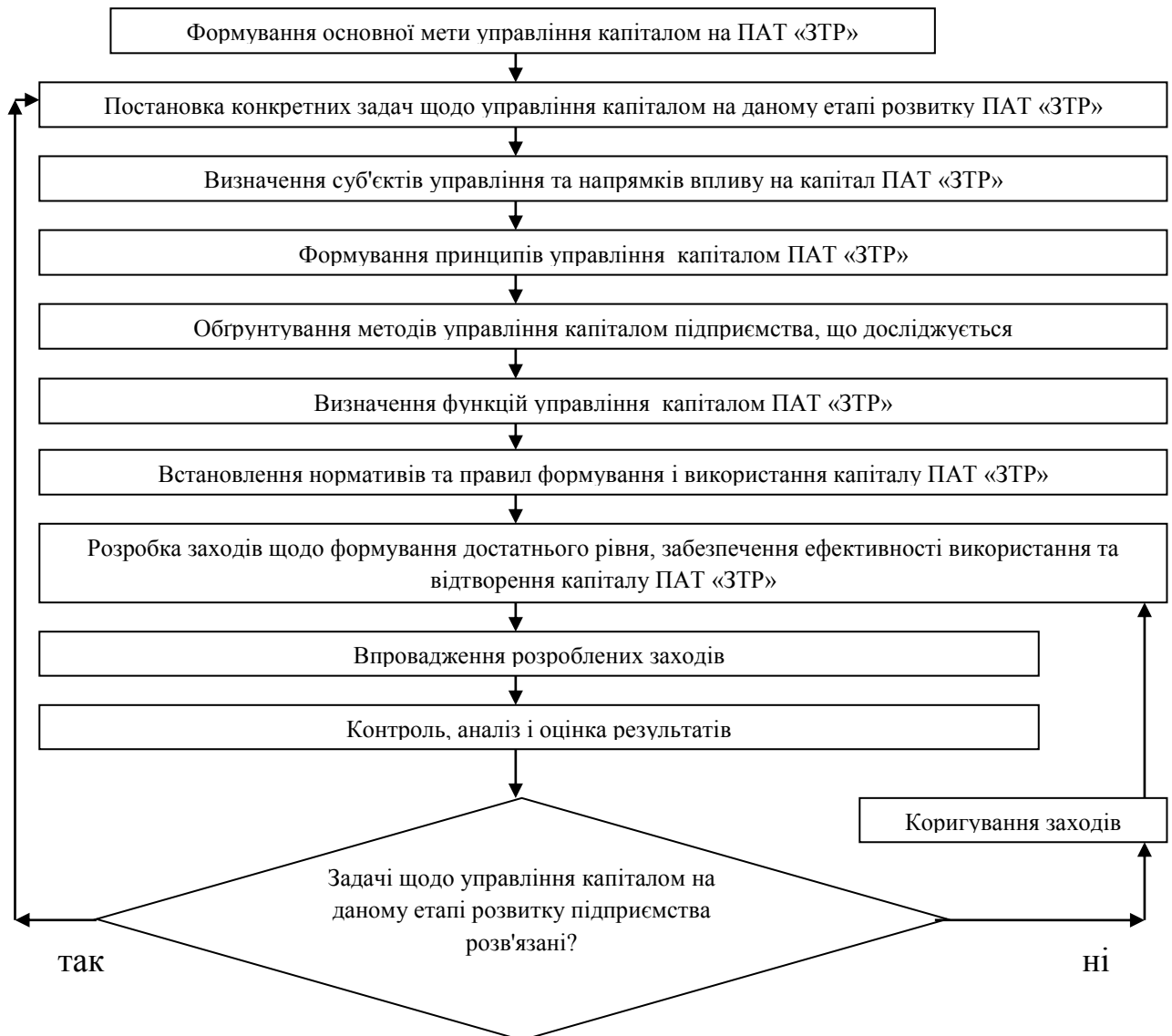

Рис. 1. Алгоритм реалізації організаційно-економічного механізму управління капіталом ПАТ «Запоріжтрансформатор»

Процес оптимізації структури капіталу на ПАТ «Запоріжтрансформатор» повинен бути частиною загальної системи управління капіталом. Місце

процесу оптимізації структури капіталу у системі управління капіталом на ПАТ «ЗТР» проілюструємо на рисунку 2.

Рис. 2. Місце процесу оптимізації структури капіталу у системі управління капіталом на ПАТ «ЗТР»

Необхідно зазначити, що процес оптимізації структури капіталу ПАТ «Запоріжтрансформатор» повинен проводитись з урахуванням певних факторів: форма власності підприємства (приватна), індивідуальний характер для кожного суб'єкта господарювання (агресивна політика з акцентом на виведення активів за кордон держави), організаційно-правовий статус (публічне акціонерне товариство), галузева приналежність (машинобудування – електротехніка), розмір (велике), виробнича структура (розвинута), фінансова структура (не розвинута), стан фінансового ринку України (криза), рівень економічного розвитку держави (низький з переважанням

адміністративних елементів управління), рівень законодавства (середній з частою зміною складових).

Здійснення процесу оптимізації структури капіталу ПАТ «ЗТР» повинно відбуватись за певними етапами, які доцільніше представити у вигляді механізму (рис. 3).

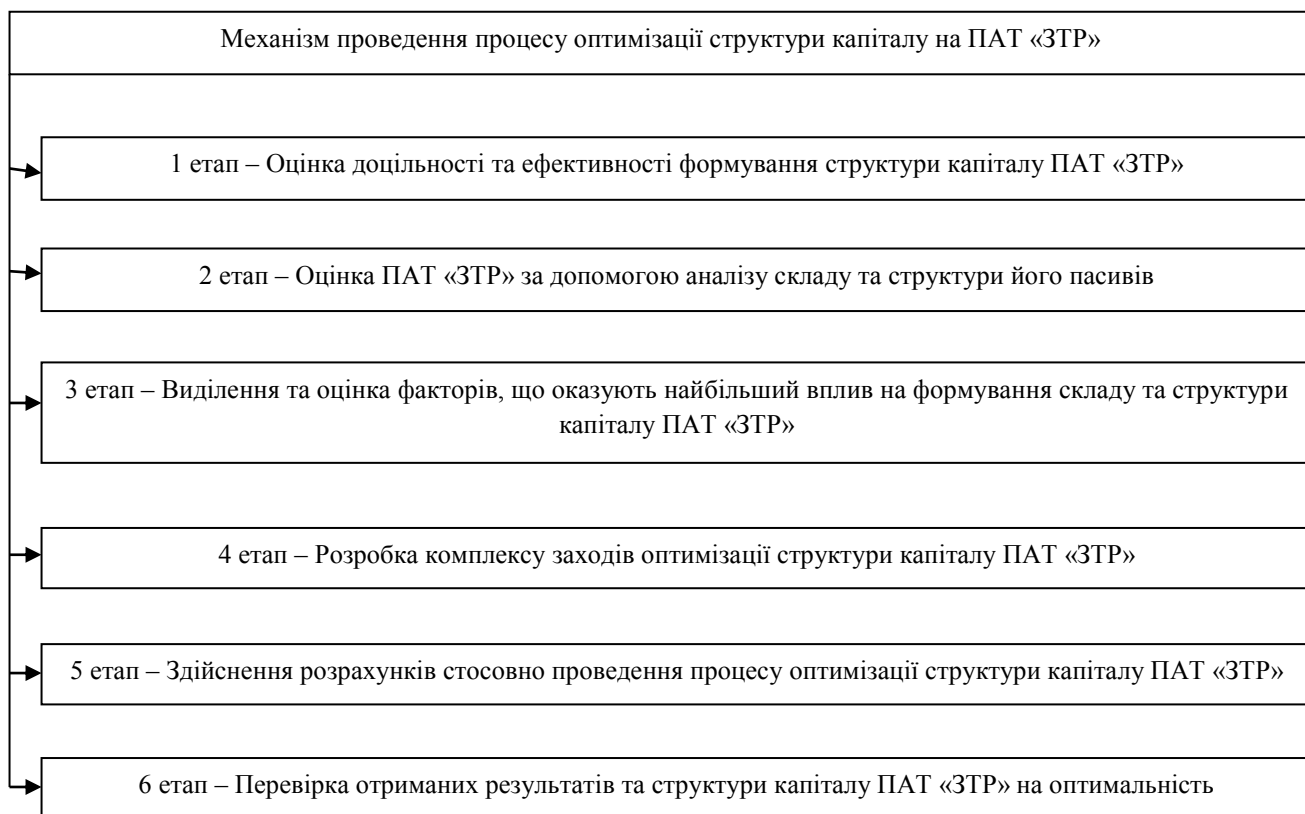

Рис. 3. Механізм проведення процесу оптимізації структури капіталу ПАТ «Запоріжтрансформатор»

Базовим елементом механізму оптимізації структури капіталу на ПАТ «ЗТР» є розробка та реалізація комплексу заходів, які включають: збільшення статутного капіталу; збільшення розміру статті «капітал у дооцінках»; повернення до прибуткової роботи та зменшення або усунення непокритих збитків. Оцінка економічної доцільності впровадження розроблених оптимізаційних елементів у систему управління капіталом ПАТ «Запоріжтрансформатор» дозволила виявити їх ефективність у

короткостроковій перспективі (прогнозно підприємство може працювати прибутково та з оптимальною структурою капіталу).

Удосконалення організаційного механізму управління фінансовим станом на ПАТ «ЗТР» буде включати визначення мети, завдань, об'єктів, суб'єктів, функцій, інструментів, схеми такого управління. В рамках удосконалення, особлива увага приділена функції аналізу з акцентом на удосконалення його проведення за рахунок проведення комплексного аналізу, оцінки ймовірності банкрутства (ПАТ «ЗТР» рекомендується у подальшому використовувати моделі Е. Альтмана (п'ятифакторна), Р. Лісу, Гордона Л.В. Спрінгейта, Ж. Конана і М. Гольдера, О.О. Терещенка, Міністерства фінансів) та експрес-аналізу на базі методики Л. В. Донцової та Н. А. Никифорової (таблиця 1).

Таблиця 1

Бальна оцінка фінансового стану ПАТ «ЗТР» за методикою
Л. В. Донцової та Н. А. Никифорової

№ п/п	Показник	Бали поч. 2012 року	Бали кін. 2012 року	Бали кін. 2013 року	Бали кін. 2014 року
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	4	4	4	4
2	Коефіцієнт критичної оцінки	3	3	3	3
3	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,5	1,5	1,5	1,5
4	Коефіцієнт фінансової залежності	17	17	17	1
5	Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	3	3	3	3
6	Коефіцієнт автономії	1	1	1	1
7	Мінімальне значення	29,5	29,5	29,5	13,5

Спираючись на міжнародний досвід, ПАТ «ЗТР» рекомендується використання рентабельності власного капіталу як індикатора управління власним фінансовим станом. При цьому, для виявлення проблем підприємства або причин неефективності управління, рекомендується використовувати методику факторного аналізу рентабельності власного капіталу, яка була розроблена та запропонована фірмою «Du Pont» (інтегральна оцінка).

ВИСНОВКИ

В результаті проведених досліджень було зроблено відповідні висновки та пропозиції:

1. Однією з базових складових ефективного розвитку суб'єкта господарювання (підприємства) в умовах кризового розвитку економіки є управління власним фінансовим станом. Відмічаємо суттєві дискусії навколо теоретичних аспектів даного управління.

2. Ефективне управління фінансовим станом підприємства потребує достатнього обсягу достовірної фінансової інформації, яку надає аналіз фінансового стану. Методика аналізу фінансового стану для вітчизняних підприємств, не зважаючи на певні теоретичні дискусії навколо кількості та складу її елементів, дозволяє отримати необхідну інформацію для прийняття зважених управлінських рішень.

3. Друга хвиля економічної кризи, що розпочалась у 2014 році, негативно вплинула на економіку України, особливо на машинобудування, не стали виключенням підприємства електротехніки. Однак, дана галузь має високий потенціал для подолання кризових явищ.

4. Стосовно ПАТ «Запоріжтрансформатор» можемо відмітити, що на початку дослідження була наведена його організаційно-економічна характеристика, яка дозволила виявити наступні особливості його роботи: підприємство має довгу історію функціонування на ринку; в сучасних умовах воно виступає як публічне акціонерне товариство та діє згідно з законами України; підприємство має лінійно-функціональну організаційну структуру управління; дослідження основних фінансово-економічних показників у 2012 – 2014 роках показало розвиток фінансової кризи.

5. Підсумовуючи проведений аналіз активів ПАТ «Запоріжтрансформатор» у 2012 – 2014 роках відмічаємо, що активи підприємства зменшились на 144194 тис. грн., темп росту склав 96,17 %. Підприємство має проблеми з управлінням активами та кризові прояви у

власній фінансово-господарській діяльності. Необоротні активи за три роки зросли на 639690 тис. грн., при темпі росту 136,77 %. Питома вага у активах збільшилась на 19,50 % і всі роки була більше 40 %, що свідчить про «важку структуру активів». На особливу увагу у статтях необоротних активів заслуговує суттєве зростання вартості основних фондів підприємства (переважно за рахунок дооцінки), зростання та значні розміри довгострокових та інших фінансових інвестицій, що свідчить про виведення активів підприємства закордонним власником за межі України. Оборотні активи за три роки зменшились на 762824 тис. грн., при темпі росту 61,97 %. Питома вага у активах зменшилась. На особливу увагу у статтях оборотних активів заслуговує суттєве зменшення запасів підприємства внаслідок значного скорочення обсягів реалізації, скорочення грошових коштів на рахунках внаслідок кризи збуту, значне збільшення заборгованості держави з податкових розрахунків. Політика власника підприємства, що направлена на виведення активів, разом з кризою збуту та зростанням заборгованості держави можуть призвести до банкрутства підприємства, яке досліджується. ПАТ «ЗТР» потребує негайного удосконалення управління активами.

6. Підсумовуючи проведений аналіз пасивів ПАТ «Запоріжтрансформатор» у 2012 – 2014 роках, відмічаємо, що пасиви підприємства зменшились. Підприємство має проблеми з управлінням пасивами та кризові прояви у власній фінансово-господарській діяльності. Власний капітал зменшився на 2764835 тис. грн. і склав на кінець 2014 року 1700450 тис. грн. Даний аспект ставить підприємство на межу банкрутства. Причиною такого положення справ є низьке значення статутного капіталу та наявність на кінець 2014 року значного розміру непокритого збитку. Намагання ПАТ «ЗТР» дещо нівелювати негативну ситуацію за рахунок «штучного» завищення розміру капіталу у дооцінках кардинально на розміри власного капіталу не вплинули. Довгострокові зобов'язання і забезпечення коливались у період дослідження в межах 2 – 4 % розміру пасивів і не мали визначального впливу на фінансово-господарську діяльність ПАТ

«Запоріжтрансформатор». Підприємство потребує диверсифікації джерел формування майна за рахунок активізації залучення саме довгострокового капіталу. Поточні зобов'язання і забезпечення суттєво зросли і на кінець 2014 року досягли розміру 5178241 тис. грн. або 142,95 % від розміру пасивів ПАТ «ЗТР». Звертаємо особливу увагу на значне збільшення розміру короткострокових кредитів банків та розміри кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги і за одержаними авансами. Наведена ситуація призводить до значних виплат по відсоткам за кредити, а також може спровокувати банкрутство підприємства. ПАТ «Запоріжтрансформатор» має проблеми з управлінням структурою пасивів внаслідок кризи збуту та збитковості діяльності, а також акценту у фінансуванні власної діяльності за рахунок короткострокових запозичень. Окремо відмічаємо низьке значення статутного капіталу та відсутність на кінець 2014 року резервного капіталу. Наведена ситуація може призвести до банкрутства підприємства, яке досліджується.

7. Баланс підприємства, що досліджується, весь період дослідження (2012 – 2014 роки) був не абсолютно ліквідним. Починаючи з кінця 2012 року, ситуація погіршилась, оскільки три з чотирьох нерівностей не виконувались. Звертаємо увагу на кінець 2014 року, коли суттєво збільшився дефіцит активів, що швидко реалізуються та, внаслідок від'ємного значення власного капіталу, збільшився профіцит активів, що важко реалізуються. Відмічаємо проблеми з управлінням ліквідністю у суб'єкта господарювання та «вимивання» оборотних активів. Дані висновки підтверджує і аналіз коефіцієнтів ліквідності ПАТ «ЗТР».

8. ПАТ «ЗТР» в кінці 2012 року перебувало у нестійкому фінансовому положенні, що характеризується нестачею у підприємства «нормальних» джерел для фінансування запасів, а всі інші періоди дослідження суб'єкт господарювання перебував у кризовому фінансовому стані, який був викликаний проблемами з формуванням власного капіталу, особливо це стосується кінця 2014 року, коли підприємство мало від'ємне значення

власного капіталу і навіть значне збільшення розмірів короткострокових кредитів банків позитивно не вплинуло на його фінансовий стан.

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ «Запоріжтрансформатор» у 2012 – 2014 роках показав проблеми майже зі всіма коефіцієнтами, особливо на кінець 2014 року, оскільки розмір власного капіталу був від’ємним. Підприємство потребує усунення непокритого збитку та оптимізації структури пасивів.

9. На підприємстві, що досліджується, у 2013 та 2014 роках «золоте правило економіки» не виконувалось за всіма параметрами. При цьому, у 2014 році підприємство мало чистий збиток, що вплинуло на нерівність. Таким чином, у ПАТ «ЗТР» весь період дослідження зменшувались масштаби його діяльності, обсяги реалізації зменшувались більшими темпами, ніж масштаби діяльності, і чистий прибуток знижувався більш швидкими темпами, ніж виручка від реалізації (у 2014 році підприємство не мало чистого прибутку).

ПАТ «Запоріжтрансформатор» має суттєві проблеми з управлінням діловою активністю, особливо з управлінням кредиторською заборгованістю.

10. ПАТ «ЗТР» має значні проблеми з управлінням фінансовими результатами, особливо необхідно відмітити зменшення доходів, низьку якість управління собівартістю та фінансовими витратами. Відмічаємо наявність на підприємстві кризи збуту та прибутковості. Аналіз коефіцієнтів рентабельності підтвердив зроблені висновки в рамках аналізу фінансових результатів.

11. На даному етапі фінансово-господарського розвитку ПАТ «Запоріжтрансформатор» потребує наступних елементів, які дозволять підвищити якість управління його фінансовим станом та усунути загрозу фінансової кризи:

1. Удосконалення механізму управління фінансовим станом на ПАТ «ЗТР», особливо в рамках організаційного аспекту.

2. Усунення найбільш негативних окремих складових змін у фінансовому стані підприємства (структура капіталу та збитки).

3. Введення у подальшу управлінську роботу індикатора/рів, що дозволять чітко відстежувати ефективність управління власним фінансовим станом на ПАТ «Запоріжтрансформатор».

12. Для вирішення виявлених у ході магістерського дослідження проблем ПАТ «Запоріжтрансформатор» було запропоновано наступні рекомендації:

12.1. Оптимізувати структуру капіталу в рамках удосконалення управління капіталом на підприємстві. Для підвищення ефективності управління капіталом ПАТ «Запоріжтрансформатор» було рекомендовано розробити та реалізувати спеціальний організаційно-економічний механізм. При цьому було наведено алгоритм його реалізації та розшифровано його складові елементи, а саме: мета управління капіталом на ПАТ «ЗТР»; задачі управління капіталом на підприємстві, що досліджується; суб'єкти управління та напрямки впливу на капітал ПАТ «ЗТР»; принципи управління капіталом на підприємстві, що досліджується; методи управління капіталом ПАТ «ЗТР»; функції управління капіталом на підприємстві, що досліджується; встановлення нормативів та правил формування і використання капіталу ПАТ «ЗТР». Особливу увагу акцентовано на оптимізації структури капіталу, як базовій складовій удосконалення управління капіталом на ПАТ «Запоріжтрансформатор». При цьому визначено місце процесу оптимізації структури капіталу у системі управління капіталом на ПАТ «ЗТР» та розроблено механізм проведення процесу оптимізації структури капіталу ПАТ «Запоріжтрансформатор» з деталізацією його елементів. Базовим елементом механізму оптимізації структури капіталу на ПАТ «ЗТР» є розробка та реалізація комплексу заходів, які включають: збільшення статутного капіталу; збільшення розміру статті «капітал у дооцінках»; повернення до прибуткової роботи та зменшення або усунення непокритих збитків. Оцінка економічної доцільності впровадження розроблених оптимізаційних елементів у систему управління капіталом ПАТ «Запоріжтрансформатор» дозволила виявити їх

ефективність у короткостроковій перспективі (прогнозно підприємство може працювати прибутково та з оптимальною структурою капіталу).

12.2. Удосконалити організаційний механізм управління фінансовим станом ПАТ «Запоріжтрансформатор». Удосконалення організаційного механізму управління фінансовим станом на ПАТ «ЗТР» буде включати визначення мети, завдань, об'єктів, суб'єктів, функцій, інструментів, схеми такого управління. В рамках удосконалення, особлива увага приділена функції аналізу з акцентом на удосконалення його проведення за рахунок проведення комплексного аналізу, оцінки ймовірності банкрутства та експрес-аналізу на базі методики Л. В. Донцової та Н. А. Никифорової.

12.3. В рамках удосконалення організаційного механізму управління фінансовим станом ПАТ «ЗТР» було запропоновано впровадження контролю за управлінням фінансовим станом на підприємстві. Однак, для ефективності контролю необхідно впровадити певні індикатори, що будуть сигналізувати про ефективність управління фінансовим станом на ПАТ «Запоріжтрансформатор» або про ефективність впровадження оптимізаційних заходів. Найбільш прийнятним, в рамках таких розрахунків, буде знайдення одного індикатору. Спираючись на міжнародний досвід, ПАТ «ЗТР» рекомендується використання рентабельності власного капіталу. При цьому, для виявлення проблем підприємства або причин неефективності управління, рекомендується використовувати методику факторного аналізу рентабельності власного капіталу, яка була розроблена та запропонована фірмою «Du Pont» (інтегральна оцінка). Оцінка даної методики для підприємства, що досліджується, показала доречність такої рекомендації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

В інших виданнях:

1. Мовчанюк О.О. Управління фінансовим станом підприємства як базова складова боротьби з кризовими проявами в економіці держави // Матеріали III

Міжнародної науково-практичної конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика». – Запоріжжя: КПУ, 2015. – С. 433 – 435.

АНОТАЦІЯ

Мовчанюк О.О. Удосконалення управління фінансовим станом підприємства на основі фінансової звітності. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття кваліфікації магістра з фінансів і кредиту. Запорізька державна інженерна академія, 2016.

Кваліфікаційна робота магістра присвячена теоретичним та практичним аспектам управління фінансовим станом підприємства. В роботі: досліджено теоретичні та методичні основи управління фінансовим станом підприємства; досліджено управління фінансовим станом на ПАТ «Запоріжтрансформатор»; запропоновано шляхи удосконалення управління фінансовим станом на ПАТ «Запоріжтрансформатор».

Ключові слова: збитки, індикатор, капітал, механізм, підприємство, структура капіталу, управління, фінансова криза, фінансовий стан, фінансові результати діяльності.

АННОТАЦИЯ

Мовчанюк Е.А. Усовершенствование управления финансовым состоянием предприятия на основе финансовой отчетности. – Рукопись.

Магистерская работа на соискание квалификации магистра по финансам и кредиту. Запорожская государственная инженерная академия, 2016.

Квалификационная работа магистра посвящена теоретическим и практическим аспектам управления финансовым состоянием предприятия. В работе: исследованы теоретические и методические основы управления финансовым состоянием предприятия; исследовано управление финансовым

состоянием на ПАО «Запорожтрансформатор»; предложены пути усовершенствования управления финансовым состоянием на ПАО «Запорожтрансформатор».

Ключевые слова: индикатор, капитал, механизм, предприятие, структура капитала, убытки, управление, финансовое состояние, финансовые результаты деятельности, финансовый кризис.

ANNOTATION

Movchaniuk E.A. Improvement of financial condition management of the enterprise on the basis of financial reporting. – Manuscript.

Thesis for obtaining Master's Degree in Finance. Zaporozhye State Engineering Academy, 2016.

Master qualification work is dedicated to the theoretical and practical aspects of financial condition management of the enterprise. Theoretical and methodological issues of financial condition management of the enterprise are analyzed. The work also discovers problems of management of financial condition at the PSC "Zaporozhtransformator." Besides, ways to improve management of financial state of PSC "Zaporozhtransformator" are offered.

Key words: indicator, capital, mechanism, enterprise, capital structure, loses, management, financial condition, financial results of activity, financial crisis.